

периодичен оглед на обхващаната от пожара площ, с цел да се предотврати евентуално възобновяване от ненапгълно загаснали огнища, които не са се проявили по време на потушаването. Броят на постовите при тази операция е такъв, че да може да се контролира целият периметър, като се обхожда систематично противопожарната линия. За целта на всеки постови се отрежда участък от периметъра, като дължината му е съобразена с потенциалната опасност от възобновяване на горенето (излъчвана от пожарището силна топлина или искрене). В случаи на възобновяване на горенето, постовите трябва незабавно да ликвидират новите огнища.

Глава 7.

НАБЛЮДЕНИЕ И ПАТРУЛИРАНЕ. РАДИОКОМУНИКАЦИИ.

Важни задачи в операциите по гасене на горските пожари са наблюдението и патрулирането.

Комуникациите осигуряват постоянна връзка между членовете на гасаческата група, останалите екипи по гасенето и командването на пожарогасителните операции. Освен това те обезпечават възможността да се докладват текущото поведение на пожара, извънредни ситуации, свързани с безопасността при работа, да се изискат подкрепления, провизии или медицинска помощ, да се получат или предадат инструкции по отношение на промени в избраната стратегия и тактика на гасене.

1. Наблюдение

По време на гасенето е необходимо пожарът да бъде наблюдаван непрекъснато, с оглед постоянното адаптиране на избраната стратегия и тактика към текущото му поведение и по съображения, свързани с безопасността при работа. Това наблюдение се извършва от опитен гасач, наречен постови (наблюдател), специално определен от ръководителя на гасенето. Броят на постовите се определя от размера и поведението на пожара и особеностите на терена.

Постовият е гасач, определен да открива и докладва потенциални опасности за екипите по гасенето. Той носи отговорност за хората, работещи на противопожарната линия, като ги предупреждава навреме за възникващи опасни ситуации.

За постови се определят гасач, който:

- притежава знания и умения за поведението на пожара и особеностите на обстановката при гасене, за да може да разпознае и дори предвиди настъпващата опасност;
- познава и разбира плана за гасене, избраната стратегия и тактика;
- е дисциплиниран, надежден и отговорен.

На постовия се осигуряват: карта, компас, инструменти за определяне параметрите на елементите на времето (скоростта и посоката на вятъра, температурата и относителната влажност на въздуха), часовник, средство за комуникация, бележник и химикал (молив).

Ефективността на наблюдението се определя и от избора на място за наблюдение, което трябва да отговаря на следните условия:

- да бъде на най-високото място в района, от което се вижда най-голяма част от околността;
- да има добра видимост към пожара и към гасачите;
- да бъде от наветрената страна на пожара;
- да има добра комуникация с екипите по гасенето (в обхвата на радио сигнала).

Постовият трябва да наблюдава и докладва за:

- резки промени в поведението на пожара (рейд, избухване, искрене, промяна в посоката на разпространение);
- търкалящи се горящи материали по склона;
- горящи или обгорени стъбла, които могат да паднат през противопожарната линия или върху гасаческата група;
- възникнали вторични пожари;
- работещи в района тежки машини и противопожарни автоцистерни;
- приближаващи въздушни средства за гасене;
- бягащи от пожара животни.

Преди застъпване в дежурство постовият трябва да се увери, че правилно разбира получените инструкции, да провери района на поста за опасности и да набележи маршрути за оттегляне.

2. Патрулиране

Патрулът се движи по определен маршрут, за да забележи и докладва или сам да елиминира прехвърляне на линията или възникнали вторични запалвания. Когато патрулира участък от противопожарната линия или незасегнатата от пожара площ, патрулиращият трябва да има ясни инструкции за своето назначение.

Той трябва да бъде запознат с местоположението на зоните за безопасност и с маршрутите за оттегляне до тях и да познава начините, по които пожарът може да прехвърли противопожарната линия.

Повтаремостта на преминаване по маршрута се определя от прекия ръководител и зависи от това колко горещо е пожарището и дали има дълги студени участъци от противопожарната линия.

Патрулиращият изпълнява следните задачи:

- охранява противопожарната линия и открива и ликвидира слаби места, горещи участъци и прехвърляне на огъня;
- укрепява линията, където е необходимо;
- издирва и загася вторични запалвания извън пожарището.

При патрулиране около противопожарната линия се рапортува за:

- поведението на пожара;
- необходимостта от подкрепления;
- опасности от различен характер.

Патрулиране се организира и с цел загасяне на вторични пожари, защото те са сериозна заплаха за всяко усилие за овладяване и загасяне на пожара.

Вторичните пожари възникват извън основния пожар, в резултат на пренасянето на искри, пепел, въглени, сажди и др. от вля-

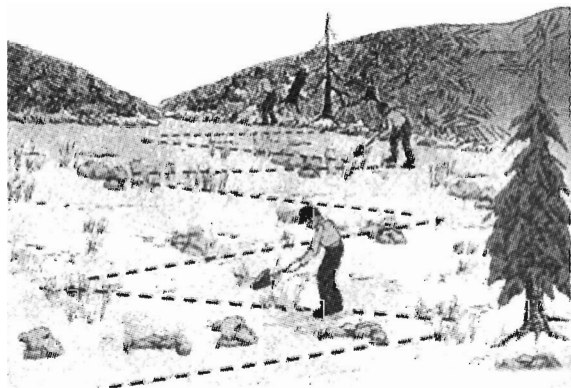
вятъра и конвекционната колона. Вторични пожари могат да възникнат и по склона под основния пожар от търкалянци се по него горящи материали или поради падане на обгорели/стъбла през противопожарната линия.

Възникването на вторични пожари се свързва с:

- изключително сухо време;
- стръмен терен;
- тежки горими материали, които са предпоставка за висока интензивност;
- леки горими материали (листа, люспи от кора), които могат да бъдат пренасяни от вятъра и конвекционния поток;
- умерен и силен вятър;
- други прояви на екстремално поведение освен самото искрене, като огнени вихрушки, пламване на единични или групи дървета, върхов пожар.

Начинът на работа при патрулирането е следният:

- патрулира се периодически, през интервали, съобразени с типа горими материали и поведението на пожара.
- работи се систематично: оглежда се площта предварително и се избират две опорни точки. Придвижването е между тях, успоредно на противопожарната линия, докато се покрие цялата площ (фиг 7.1).

Фиг. 7.1. Патрулиране за загасяне на вторични пожари

- при откриване на вторично запалване то се атакува и загася, а ако това е невъзможно или нецелесъобразно, се влиза във връзка с прекия ръководител и се изисква подкрепление.

В случай, че патрулът продължи огледа на поверения му участък, районът на вторичното запалване трябва да се обозначи по предварително уговорен начин, като се обозначи и трасето до противопожарната линия, за да го намери по-лесно изпратеното подкрепление.

Преди застъпване в патрул патрулиращият и неговият пряк ръководител планират своята комуникация, като определят:

- средството за комуникация;
- колко често и какво ще се докладва;
- ако се наложи да се използват сигнали - какви да бъдат те.

3. Радиокомуникации

Бързата и надеждна връзка е жизнено важна част от всяка една операция по гасенето на горски пожари. Могат да бъдат използвани различни методи за комуникация: ръчни сигнали, използване на вестносец, огледала, свирки или тръби и радиостанции.

Приемо-предаващите радиостанции са най-разпространените средства за комуникация при гасенето на горски пожари. Радиокомуникациите са необходими не само за връзка между екипите по гасене (гасачески групи, екипажи на булдозери и противопожарни автоцистерни), но и за да се сведе до командването на гасенето необходимата информация, да се поискат подкрепления, провизии, да се поиска медицинска помощ в случай на злополука и т.н.

В радиокомуникациите при гасенето на горски пожари се използват радиостанции, излъчващи радиовълни с различна честота.

- ниските честоти - LF (3-30 MHz) имат най-голяма дължина на вълната. Затова те са с най-голямо покритие за единица мощност, по-лесно обикалят препятствия и изминават най-

дълги разстояния, но се приемат с най-големи смущения. Тези честоти са били широко използвани през 60-те – 80-те години на миналия век.

- много високи честоти – VHF (30-300 MHz), но се използва най-вече горната част на FM обхвата, при честоти 150-170 MHz. Вълните изминават по-къси разстояния, но са с по-малки смущения. Често се налага нуждата от ретранслатор, за да могат вълните да покрият по-голям обхват. Понастоящем се използват често в операциите по гасене на горски пожари.
- свръх високи честоти - UHF (300-3000MHz). Вълните, излъчвани с такива честоти, са практически свободни от смущения, но са с най-малък териториален обхват, защото се поглъщат най-лесно от растителната покривка. Изискват пряка видимост между предавател и приемник. Използват се най-вече в базите и временните лагери, организирани по време на гасенето.

Независимо от това какви радиостанции ще бъдат използвани за връзка по време на гасенето, те трябва да работят само на разрешените за ползване честоти.

Устройството на ръчна приемо-предавателна радиостанция е представено на сн. 7.2.

При работа с радиостанциите трябва да бъдат спазвани следните правила:

- използването им е разрешено само за служебна употреба;
- съобщението се планира и обмисля предварително. То е кратко, ясно и пълно. Не се използват съкращения;
- приетото съобщение се повтаря, за да се потвърди правилното му приемане;
- съобщенията, които се получават, се записват;
- използва се книжовен български език и стандартизирана терминология;
- говори се с нормален тон и тембър;
- отговаря се бързо на повикванията;

Сн. 7.2. Устройство на ръчна приемо-предавателна радиостанция

- говори се в микрофона, за да се обезпечи нормална комуникация;
- на всеки 30 секунди разговор се прави прекъсване, за да могат и други ползватели на канала да предадат своите съобщения;
- спешните съобщения са винаги с предимство. Ако се налага да се обяви спешно съобщение, включва се в радиотрафика с искане каналът да бъде освободен;
- не се прекъсва без нужда говорещият преди да е свършил;
- в случай на сериозно нараняване или смърт името на пострадалия и/или неговото състояние не се съобщават по радиостанцията.

Правилната употреба на радиостанцията води до правилно разбиране на предаваното съобщение и съответно до бърза реакция. Процедурата при предаване и приемане на съобщение е следната:

- микрофонът трябва да бъде държан на 5-10 см от устата; при разговор не се излага на вятъра;
- изчаква се една секунда след натискане на комутатора преди да започне предаването;
- когато започва повикване, първо се извиква името на търсената станция и след това се назовава името на станцията, започнала повикването;
- при отговор на повикване се започва с името на станцията, приемаща повикването;
- станцията, която започва повикването, го и приключва по подходящ начин - назовава се името на ответната станция, казва се "прието" или "разбрах ви" и евентуално се повтаря съобщението.

Грижи и поддръжка на радиостанцията:

- радиостанцията трябва да се опазва от прах, влага, химикали, ползвани при гасенето, силни вибрации и топлина, изпускане, магнитни полета и т.н.;
- радиостанцията се използва винаги, поставена в предпазния ѝ калъф;
- при повреда тя се докладва на прекия ръководител, а в последствие се отстранява от квалифициран радиотехник;
- не се модифицират или заменят части от радиостанцията.

Глава 8.

БЕЗОПАСНОСТ ПРИ ГАСЕНЕ НА ГОРСКИ ПОЖАРИ

Гасенето на горски пожари е динамична и опасна работа. Този факт изисква гасачите да са напълно запознати с опасностите, които ги заплашват на противопожарната линия и в района на пожара. Животът на всеки гасач и този на останалите му колеги може да зависи от способността им правилно да предвидят потенциална опасна ситуация далече преди тя да е възникнала.

По света ежегодно загиват или са наранени в една или друга степен професионални огнеборци и гасачи поради неспособността им правилно да разпознаят опасна ситуация за тях и околните или адекватно да реагират на нея.

Всички гасачи са задължени да работят безопасно и да пазят себе си и останалите от опасности и наранявания. Безопасността при работа е основният приоритет при гасенето на горски пожари.

Безопасност при работа представлява извършването ѝ по доказан и утвърден начин, който отстранява или минимизира риска от травмиране или увреждане на здравословното състояние.

1. Опасности при гасене на горски пожари

Опасностите, възникващи в процеса на гасене на горски пожари, са от обективен и субективен характер. Обективните опасности са свързани с пожарната обстановка, а субективните - с действията или бездействията на гасачите.